

·6·

NÄKKI

ÅSA LARSSON & INGELA KORSELL

HENRIK JONSSON

SUOMENNOS: SIRPA ALKUNEN

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

MARIEFRED

RÄÄTÄLI-
MESTARIN TALO

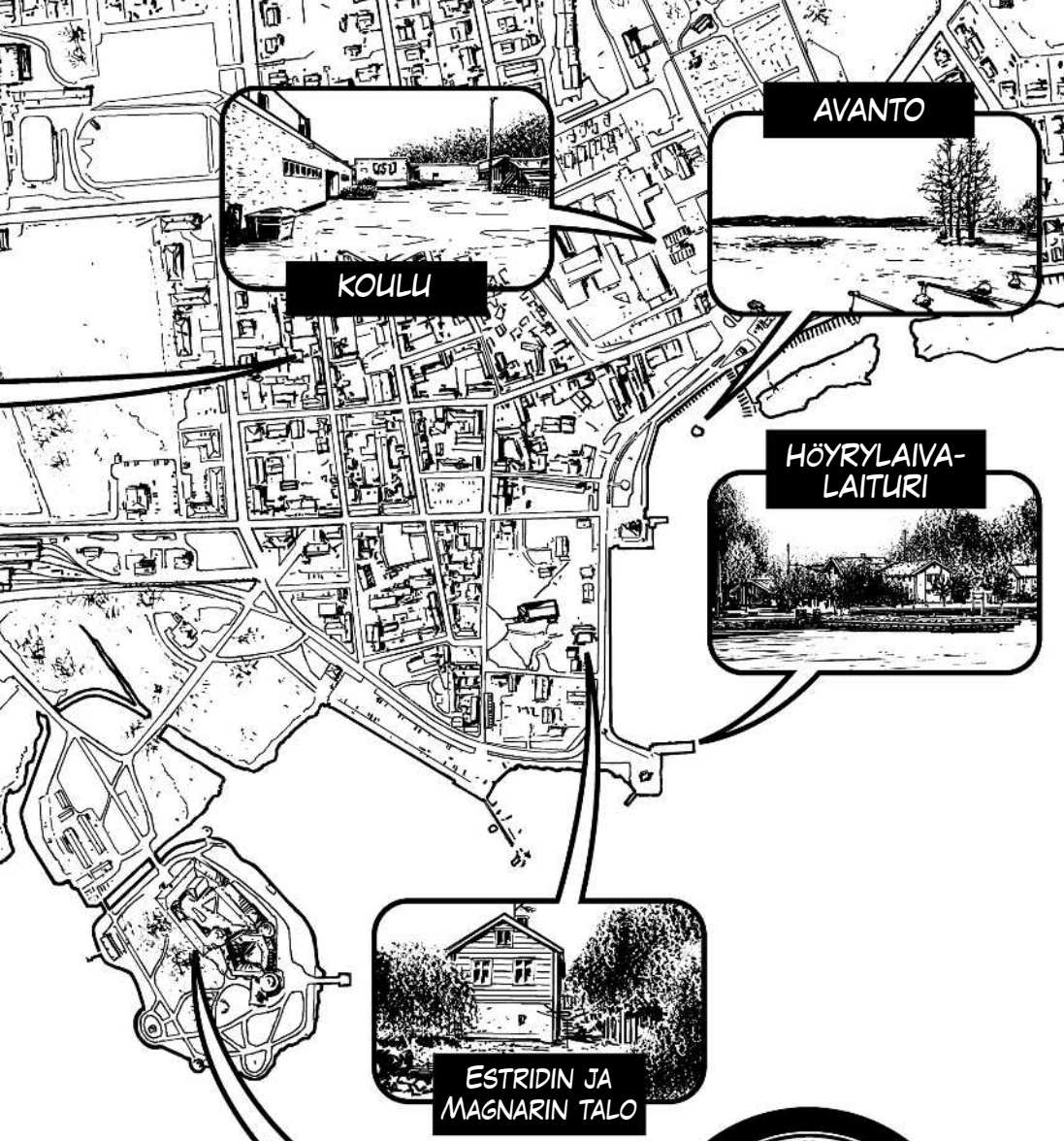

PEURAHAKA

HEI-HENRYN
MÖKKI

AVANTO

KOLLU

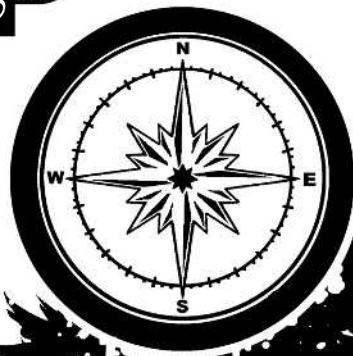
HÖYRYLAIVAILAITURI

**ESTRIDIN JA
MAGNARIN TALO**

**GRIPSHOLMIN
LINNA**

L U K U 1 7 1

Avantouinnin aika!

– KATSO MINUA, Alrik! Viggo huikkasi ja säntäsi Mälarenjärven jälle niin lujaa kuin suinkin pystyi.

Jälle päästyään hän liukui kengillään toinen jalka edellä aina laiturille asti, missä Alrik seiso.

Viime päivinä oli ollut vähintään kahdenkymmenen miinusasteen paukkupakkasia, kirkasta auringonpaistetta ja tuuletonta. Nyt jää oli kuin vasta kuurattu musta lasilattia.

– Kokeile, Alrik! Viggo puuskutti. – Täällä voi liukua vaikka kuinka pitkälle!

Alrik pudisteli päätään. Hän kyllä tykkäsi juoksemisesta mutta ei jäällä. Vesi ei oikein ollut hänen juttunsa, ei edes jäätynyt vesi.

Tavallisesti oli kiellettyä mennä jäälle koulupäivän aikana, mutta sinä päivänä alakoulun lapsia ja opettajia kuhisi lahdella koulun alapuolella, sillä liikunnanopettaja Linda oli eilen päättänyt, että oli aika viettää vuosittaista luistelupäivää. Oli seurattava tarkkaan, milloin jää olisi tarpeeksi paksua, ja nyt se oli.

Jäällä oli meneillään monenlaista toimintaa: pilkki-ongintaa, retkiluistelua ja jääkiekkoa. Kaikki kuitenkin puhuivat vain yhdestä ohjelmanumerosta: avantouinnista!

Aamulla Puukässä-Thomas oli puhkaissut moottorisahalla jäähän avannon. Tarkoituksena oli, että oppilaat saisivat kokeilla vedestä ylös pelastautumista naskaleiden avulla. Taito oli tarpeellinen, kun asuttiin järven rannalla täällä kaukana Pohjolassa, Liikka-Linda sanoi.

Kokeileminen oli vapaaehtoista, mutta jos halusi saada hyvän arvosanan liikunnasta, oli mentävä avantoon. Jos ei mennyt, niin oli jänishousu, ainakin eräiden mielestä.

– Uskallatteko pulikoida tänään, Alrik ja Viggo? ääni huikkasi.

Se oli Simon, joka käveli itsevarmoin askelin laiturille mukanaan Jonte, Filip ja Anton.

– Kuulin muuten, että teidän juoppoaitinne on tullut Mariefrediin, Simon jatkoi. – Andersin ja Laylahin olisi ehkä parasta lukita baarikaappinsa!

Jengin muut pojat virnuilivat.

– Suu tukkoon, Alrik sanoi ja astahti uhkaavasti eteenpäin.

Äiti tosiaan oli Mariefredissä. Hän oli saanut muutamana vapaapäivän hoitolasta. Kun pojat viime viikolla olivat palanneet kotiin metsästä voitettuaan kummitukset, äiti oli istunut Andersin ja Laylahin olohuoneessa reippaana ja selvinpäin.

Alrik tiesi, että hänen pitäisi olla iloinen äidin tulosta, mutta rehellisesti sanottuna se tuntui hänestä lähinnä kiusalliselta. Mitä oikeastaan tapahtuisi, jos äiti lopettaisi juomisen? Pitäisikö hänen ja Viggon muuttaa silloin takaisin äidin luokse? Alrik ei halunnut sitä. Hän halusi jäädä Andersin ja Laylahin luo. Totta kai hän toivoi, että äiti voisi hyvin ja olisi reipas, mutta hän ei halunnut enää asua äidin kanssa. Ei enää koskaan. Saako niin tuntea äitiään kohtaan? Sellaiset ajatukset täyttivät Alrikin pään ja pyörivät ympäri, ympäri.

Mutta silti, se mitä Alrik ajatteli äidistä, oli eri asia. Simon Siimahäntä ei piru vie saanut puhua äidistä noin.

– Suu tukkoon, Alrik sanoi uudelleen.

– Tuki oma suusi, mokoma köyhäinkakara, Simon sanoi.

Viggo katsahti nopeasti kohti avantoa, jonka luona Puukässä-Thomas seisoi juttelemassa parin opettajan kanssa. Kukaan ei katsonut heihin päin, mutta Viggo

tiesi, että jos tulisi tappelu, niin hän ja Alrik saisivat syyn niskoilleen.

Ei se ollut tappelun arvoista, etenkään nyt, kun äiti oli Mariefredissä. Viggo oli siitä niin iloinen, että hän kupli kuin vasta ravisteltu limupurkki. Äiti oli sanonut voivansa paljon, paljon paremmin nyt. Sen myös huomasi. Tummat renkaat silmien alla olivat poissa. Uusi kampaus ja uudet vaatteet. Äiti oli hyväntuulinenkin, kuten Viggo tiesi hänen oikeasti olevan. Ei enää se surullinen, väsynyt äiti, joka ei lähes koskaan vastannut Viggon tekstiviesteihin.

Äiti sai lainata yhtä taloa Mariefredissä. Joku hoitolassa tunsu jonkun, joka asui kaupungissa. Talon omistaja oli pohatta, joka lähti ulkomaille jouluksi ja uudeksivuodeksi. Pahuksen hyvä tuuri. Äidillä oli myös myöhästynyt yllätys Alrikille, koska ei ollut päässyt tämän syntymäpäiville. Viggo oli pakahtua jännityksestä yllätystä odottaessaan.

Nähdessään äidin Andersin ja Laylahin luona Viggo hermostui ensin kamalasti, koska äidin seurassa oli pöninhäntäpäinen mies. Viggo ja Alrik luulivat, että äidillä oli uusi miesystävä, mikä lähes aina oli huono uutinen, koska äiti osasi ennätysellisellä tavalla valita ääliöitä miesystävikseen. Onneksi kyseessä ei kuitenkaan ollut miesystävä vaan vain joku, jolta äiti oli saanut kyydin

rautatieasemalta. Mies lähti melkein saman tien. Mah-
tavaa!

Nyt Viggon täytyi kuitenkin pitää huolta, ettei Alrik mottaisi Simonia, koska silloin Alrik joutuisi pulaan, ja siitähän Puukässä-Thomas riemastuisi.

Viggo loikkasi salamannopeasti ylös laiturille ja rynn-
täsi Alrikin ja Simonin väliin.

– Kuulehan, Siimahäntä! Viggo sanoi leveästi vir-
nuillen. – Joskus luonto tekee virheitä. Miten muuten
on selitettävissä, että juuri sinä voitit satatuhatta muuta
siittiötä?

Jonte tirskahti mutta vaikeni äkisti, kun Simon mul-
kaisu häntä ”turpa tukkoon” -katseella.

Juuri silloin Liikka-Linda puhalsi pilliinsä avannon
luona.

– Avantouinnin aika! hän huusi. – Asettukaa jonoon!

Kaikki oppilaat rynnistivät paikalle, myös Simon jen-
geineen. He halusivat päästä jonon kärkeen. Ennen kuin
he harppoivat tiehensä, Simon kuitenkin tönäisi Viggoa.

– Halkaisen kallosi jäähän, senkin köyhäinkakara,
Simon tiuskaisi.

– Limanuljaska! Viggo karjui Simonin perään.

– Viggo! Puukässä-Thomas huusi varoittavasti avan-
non suunnasta. – Ei haukkumasanvoja, jos saan pyytää.

– Miauu! Viggo naukaisi puoliääneen.

Siitä lähtien, kun palokunta oli pelastanut Puukässä-Thomasin puusta kuin kissanpojan, Viggo aina joskus naukaisi nähdessään hänet.

Kaukaa he näkivät tuhahduksen työntyvän Puukässä-Thomasin nenästä kuin kaksi pilveä. Oli tosiaan niin kylmä, että uloshengityksen ilma näytti savulta.

Nyt joku huusi avannon luota.

– Viggo! Tule jonoon meidän kanssamme!

Siellä olivat Viggon luokkakaverit Suggen ja Galten.

– Minä aion mennä avantoon, Viggo sanoi Alrikille.

– Tule edes katsomaan, ole kiltti!

– Mene vain, Alrik mutisi. – Tulen kohta.

Viggo ampaisi juoksuun ja asettui jonon päähän Suggenin ja Galtenin kanssa. Avannon ympärille oli muodostunut katsojien rinki. Kukaan ei halunnut jäädä tästä paitsi.

Ensimmäisenä vuorossa oli 6C:n Sara. Hän seisoikin vain paita ja pitkät kalsarit yllään ja täräsi kylmästä Puukässä-Thomasin solmiessa köyden hänen vyötärölleen. Saran kaulassa roikkui nauhassa kaksi jäänaskalia, joita hänen tulisi käyttää avannosta nousemiseen.

– Kas noin, Puukässä-Thomas sanoi, kun köysi oli kiinni. – Nyt voin vetää sinut ylös, jos jotain tapahtuu.

Yleisö kuhisi odotuksesta.

Alrik jäi seisomaan jälle lähelle laituria. Hän ei halunnut mennä pidemmälle eikä voinut käsittää, miten

joku voi vapaaehtoisesti hypätä tuohon mustaan, veden täyttämään helvetin loukkoon, kun häntä alkoi melkein huimata jo jäällä seisoessaan.

Hän alkoi kävellä eteenpäin mutta ei päässyt pidemmälle kuin kiinni jäätyneen poijun luo muutaman metrin ulompana. Oliko hän ainoa, joka kuuli jään naksuvan ja natisuvan? Vain hänenkö päässään musta vesi myllersi pahaenteisesti jään alla?

Silloin hän säpsähti. Mikä tuo oli? Hän olisi voinut vanhoa, että jokin liikkui aivan hänen allaan. Hän tuijotti jäätä. Tarkkaan katsottuna siinä näkyi ristiin rastiin kulkevia valkoisia viivoja. Olivatko ne halkeamia? Kuvitteliko hän vain... vai ilmestyikö valkoisia viivoja koko ajan lisää?

Avannon äärellä 6C-luokkalainen Sara epäröi.

– Palellun hengiltä, hän sanoi nauraen.

– Äh, hyvin se menee, Liikka-Linda rauhoitteli. – Näytä nyt muille, miten homma toimii.

Sara nyökkäsi ja astui avannon reunalle. Hän tuijotti mustaa aukkoa ja veti syvään henkeä.

Sitten hän hyppäsi veteen.

L U K U 1 7 2

Appelsiini, appelsiini, appelsiiniini!

SARA HYPPÄSI AVANTOON. Hän ui pärskien toiselle laidalle, missä Liikka-Linda odotti kyykyssä. Ennen kuin Sara pääsi ylös, hänen oli kuitenkin vastattava yksinkertaiseen kysymykseen. Näin tehtiin siksi, jotta oppilaat tuntisivat itse, miten elimistö reagoi kylmyyteen. Tämä oli avantouinnin haasteellisin vaihe, sillä joihinkin iski paniikki.

Sara kuitenkin pysyi rauhallisena.

- Mikä on Ruotsin suurin saari? Liikka-Linda kysyi.
- Gotlanti.

Sitten Sara ojensi jalat suoraan taaksepäin ja kömpi ylös iskemällä naskalit kiinni jäähän edessään, juuri kuten eilisellä liikuntatunnilla oli harjoiteltu.

Kaikki avannon ympärillä huusivat ja taputtivat.

– Hienoa, Sara! Liikka-Linda huusi. – Juuri noin pitää toimia! Kipaise nyt lämmittelemään. Olen pannut pukukopin saunan päälle. Seuraava!

Ja niin jatkettiin. Yksi toisensa jälkeen hyppäsi avantoon, vastasi kysymykseen, nousi naskaleiden avulla ja juoksi saunaan.

Viggo seisoj jonon häntäpäässä. Hän kääntyi katsomaan Alrikia. Eikö tämä jo pian tulisi? Hän halusi Alrikin näkevän, kun hän hyppäsi, jotta he voisivat kertoa myöhemmin äidille.

Kyllä, Alrik oli astunut jäälle. Hän seisoj kiinni jääntyneen poijun vieressä vähän sivussa avannon luona valitsevasta mekkalasta. Viggo viittoj häntä lähemmäksi.

Alrik heilautti torjuvasti kättään. Viggo suuttui ja käänsi hänelle selkensä.

Pian oli Viggon vuoro hypätä avantoon. Ensin vuorossa oli kuitenkin Suggen, joka seisoj päättäväisen näköisenä köysi vyötäröllään. Puukässä-Thomas hymyili omahyväisesti ja näytti yleisölle pitävänsä köyden toista päätä vakaasti otteessaan.

– Kuvittele, että on kesä, Suggen! Viggo huusi.

Suggen näytti uppoutuneen aivan omaan maailmaansa. Hän tuijotti avantoon ja astui sitten askeleen eteenpäin. Kuin hylje hän solahti veteen ja katosi pinnan

alle. Vesi tuskin edes loiskahti.

Sitten Suggenin pää nousi näkyviin. Katse oli hätään-
tynyt, ja hän haukkoi kiivaasti henkeä.

– Pysy niin rauhallisena kuin voit! Liikka-Linda sanoi
tyynellä äänellä aivan avannon reunalta. – Mainitse kolme
hedelmää. Keskity. Osaat kyllä!

Suggenin katse harhaili.

– Anna mennä! Viggo huusi. – Pystyt siihen!

Hän näki Suggenin ponnistelevan, yrittävän ajatella,
vaikka jäinen kylmyys jähmetti aivot tahmeiksi kuin toffee.

– Appelsiini... Suggen huohotti.

– Hyvä! Liikka-Linda kannusti. – Vielä kaksi. Osaat
kyllä!

Yleisö hurrasi ja huusi ehdotuksia eri hedelmiksi, mutta
Suggen ei näyttänyt kuulevan.

– Appelsiini... hän sanoi uudelleen.

Sitten tuli pysähdys. Paniikki oli lähellä.

– Okei, Liikka-Linda sanoi ja kurotti kättään kohti Sug-
genia, mutta Puukässä-Thomas pysäytti liikkeen laskien
käden kollegansa käsivarrelle.

– Älä vielä, emme kai anna näin helposti periksi, Puu-
kässä-Thomas sanoi huvittuneena. – Jatka vain! Appelsiini
ja... mikä? Kolme hedelmää!

Silloin Suggen romahti.

– APPELSIINI, APPELSIINI, APPELSIIINI! hän ulisi.

Paniikki iski täydellä voimalla. Suggen huitoi käsillään. Hän unohti kaiken, mitä oli oppinut avannosta nousemista. Jalat liukuivat jään reunan alle hänen eteensä.

Liikka-Linda huitaisi Puukässä-Thomasin käden pois ja kurotti kohti Suggenia. Juuri ennen kuin hän tarttui poikaan, tämä kuitenkin katosi kokonaan vedenpinnan alle, kuin jokin olisi kiskonut häntä alhaalta päin. Kuin ongenkoho kalan napatessa. PLUP!

Liikka-Linda kirkaisi ja työnsi kätensä veteen.

Alrik seisoj poijun luona kuin kivettyneenä. Hän kuuli kovaa meteliä avannon suunnalta mutta tuijotti kuin hypnotisoituna mustaa jäätä allaan. Se natisi ja naksahтели. Valkoisia viivoja kertyi yhä lisää hänen ympärilleen ristiin rastiin juuri siihen, missä hän seisoj.

Tump, kuului kumeasti hänen altaan, kuin joku iskisi nyrkillä jäätä alhaalta päin. Sitten kuului rasahdus ja viivoja ilmestyi lisää. Tump – naks. Pum – raks.

Jää petti rysähtäen hänen allaan, ja hän putosi suin päin kylmään veteen.

Avannon luona Liikka-Linda haroi epätoivoisesti käsillään saadakseen kiinni Suggenista. Hetken näytti siltä, että hän hyppäisi pojan perään, mutta silloin Puukässä-Thomas huusi hänelle tyllysti:

– Väisty!

Puukässä-Thomas kiskoi jännittyneitä köyttiä. Hän otti kaikki voimansa käyttöön.

Todellisuudessa kolme sekuntia kestänyt hetki tuntui ikuisuudelta kaikista vieressä seisoneista. Lopulta yskivä ja pärskivä Suggen nousi pintaan, ja Puukässä-Thomasia ja Liikka-Lindaa autettiin kiskomaan hänet ylös avannosta.

Yksi opettajista toi kiireesti viltin. Joku huusi: ”Soittakaa ambulanssi!” Jotkut oppilaat pillahtivat itkuun.

– Siellä oli... jotakin, joka... kiskoi minua alaspäin! Suggen köhi.

– Hyss! Liikka-Linda hyssytteli. – Älä puhu nyt, säästä voimiasi.

– Hänet täytyy viedä saunaan! Puukässä-Thomas sanoi ja nosti Suggenin syliinsä.

Suggen ei voinut enää sanoa mitään, sillä hänen hampaansa kalisivat niin rajusti, että koko vartalo tärisi.

Puukässä-Thomas kantoi Suggenin pois. Järkyttyneet opettajat ja oppilaat seurasivat jonona perässä.

Viggo jäi yksin avannon luo katsomaan seurueen perään.

Shit! hän ajatteli. Se olisin voinut olla minä. Näkiköhän Alrik, mitä tapahtui?

Viggo kääntyi äkisti katsomaan, missä hänen isoveljensä oli. Alrik ei kuitenkaan seissyt poijun luona. Siellä oli vain

aukko jäässä ja sen vieressä hansikas, jonka Viggo tunnisti.

– ALRIIIK! hän huusi. – ALRIK ON PUDONNUT
JÄIHIN!

Kukaan ei kuitenkaan kuullut.

L U K U 1 7 3

Tältäkö hukkuminen tuntuu?

JÄÄ MURTUI ALRIKIN alta, ja hän vajosi suoraan mustaan aukkoon.

Ensin katosivat kaikki äänet. Sitten iski kylmäsokki, ja hän teki kaikkensa vastustaakseen refleksinomaista tarvetta vetää henkeä veden alla. Syke jyskytti koko vartalossa. Jääkylmä vesi viilsi kasvoja tuhannen veitsen lailla.

Jokin kietoutui hänen jalkansa ympärille ja veti häntä alaspäin. Hän potki ja sätki vastaan. Mitä se oli?

Meriheinää. Meriheinä veti häntä syvyyksiin. Alrik yritti riuhtaista itsensä irti mutta ei mahtanut mitään. Meriheinä luikerteli takin alle ja kietoutui kaulan ympärille.

